

MEE

Ondersteuning bij leven met een beperking

MEE Signaal

Leren en werken

Inhoud

2 Inleiding

Wat gaat er niet goed?

Waarom gaat het niet goed?

3 Wat moet er gebeuren?

Voor wie is dit MEE Signaal?

Wanneer kunt u MEE inschakelen?

4 Maatschappelijke baten

Van stage naar werk: Kees

5 Op weg naar meer zelfstandigheid: Ferry

6 Concrete diensten/aanpak van MEE

Regulier onderwijs met begeleiding: Joris

7 Begeleid werken: Pieter

Inleiding

Mensen met een beperking willen net als iedereen een goede opleiding volgen en daarna een leuke baan vinden. Zij willen hun talenten ontwikkelen. Dat geeft zelfvertrouwen, draagt bij aan hun onafhankelijkheid en bevordert de kwaliteit van hun leven. Vrijwel dagelijks ondervinden zij, maar ook hun ouders, partners of anderen in hun omgeving, hierbij belemmeringen.

Wat gaat er niet goed?

Tal van overheden en organisaties, zoals het rijk, gemeenten, scholen, REC's, onderwijsconsulenten, UWV, re-integratiebedrijven en werkgevers, spannen zich in om mensen met een beperking in staat te stellen gewoon mee te doen. Desondanks gaat het soms mis met dat 'gewoon': in het onderwijs en ook op de arbeidsmarkt. Zo is het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs in vijf jaar tijd met 10% toegenomen. In het voortgezet speciaal onderwijs is het aantal leerlingen met een beperking met maar liefst 39% gegroeid. Uitval van studenten met een beperking in het hoger onderwijs is bijna twee keer zo hoog als van studenten zonder beperking. De nieuwe instroom van jongeren in de Wajong is de afgelopen vijf jaar verdubbeld en van de Wajongers die wel een baan weten te vinden, valt eenderde binnen één jaar weer uit.

Waarom gaat het niet goed?

Twee zaken spelen daarbij in ieder geval een rol. Zo is onze samenleving nog onvoldoende ingericht op participatie van mensen met een beperking. Ook wordt er nog te weinig samenhangend gewerkt bij de ondersteuning van deze groep. Het succes op school en/of de arbeidsmarkt wordt niet alleen bepaald door factoren die te maken hebben met onderwijs of arbeid, maar ook door hun zelfvertrouwen, de situatie thuis, vrienden en relaties, vrijetijdsbesteding, gezondheid, enz. Duurzaam succes op school en/of op de arbeidsmarkt vraagt daarom om een benadering, met aandacht voor al deze factoren in hun onderlinge samenhang.

Wat moet er gebeuren?

Willen jongeren met een beperking een reële kans krijgen, dan moeten hun mogelijkheden beter worden benut. Dat betekent dat zij zelf en hun sociaal netwerk moeten kunnen vertrouwen op hun eigen kracht en dat scholen en werkgevers hun mogelijkheden en niet hun beperkingen, als uitgangspunt nemen.

De dienstverlening van MEE is erop gericht de eigen kracht van mensen met een beperking én hun sociaal netwerk te versterken. Daarbij wordt aandacht besteed aan alle aspecten die van invloed zijn op het succes op school en op het werk. Daarnaast helpt MEE scholen, werkgevers, collega's en alle andere betrokkenen op een goede manier om te gaan met mensen met een beperking.

Voor wie is dit MEE Signaal?

Dit MEE Signaal geeft inzicht in de dienstverlening van MEE op het gebied van leren en werken. Het is bedoeld voor alle organisaties en instanties die op dit gebied actief zijn: scholen, gemeenten, het UWV, het UWV Werkbedrijf, de REC's, onderwijsconsulenten, CJG's en re-integratiebedrijven, maar ook werkgevers en collega's.

Wanneer kunt u MEE inschakelen?

Met vragen over leren en werken kunnen mensen met een beperking en hun omgeving terecht bij bovengenoemde instanties. De inzet van MEE is aan de orde in de volgende gevallen:

- Wanneer de beperking de bepalende factor is en specifieke deskundigheid nodig is. Bijvoorbeeld op het gebied van beperkingen, bejegening, acceptatie en het optimaal benutten van de mogelijkheden om mensen met een beperking en hun omgeving verder te helpen.
- Wanneer het functioneren op het terrein van leren en werken negatief wordt beïnvloed door het

functioneren op andere levensgebieden (wonen, samenleven, geldzaken, enz.) en een integrale aanpak belangrijk is. De MEE-consulent ondersteunt een cliënt op alle levensgebieden die van belang zijn voor het functioneren op school en op het werk. Zo zijn een inspirerende vrijetijdsbesteding, vrienden en relaties erg belangrijk voor het welbevinden van mensen, dus ook voor mensen met een beperking. Investeren in deze aspecten van het leven is randvoorwaardelijk voor het succesvol doorlopen van een schoolloopbaan en het vinden en behouden van een baan.

- Wanneer scholen, leerkrachten, UWV, sociale werkvoorziening, werkgevers, collega's, enz. vragen hebben over de omgang, regelgeving en ondersteuningsmogelijkheden voor mensen met een beperking.
- Wanneer meerdere instellingen een rol vervullen en samenwerking en onderlinge afstemming gewenst is. MEE is initiator, samenwerkingspartner en soms ook coördinator, als de cliënt dat vraagt.

Resultaten van de dienstverlening van MEE:

- Mensen met een beperking volgen onderwijs dat past bij hun mogelijkheden en kunnen zich daardoor optimaal ontwikkelen.
- Mensen met een beperking vinden en houden betaalde arbeid of een dagbesteding die past bij hun mogelijkheden, en die bijdraagt aan hun zelfstandigheid.
- Algemene organisaties op het gebied van leren en werken, zoals scholen, werkgevers en re-integratiebedrijven, zijn in staat mensen met een beperking te ondersteunen.

Maatschappelijke baten

Jaarlijks begeleidt MEE ruim 3.200 cliënten naar kinderopvang en bijna 2.100 cliënten naar het basisonderwijs. Door de inzet van MEE kunnen meer kinderen met een beperking terecht bij reguliere kinderopvang en deelnemen aan het reguliere basisonderwijs. Op deze manier wordt jaarlijks circa € 28 miljoen bespaard aan uitgaven voor speciale kinderopvang en speciaal basisonderwijs.

Jaarlijks melden zich bij MEE ongeveer 7.500 cliënten met hulpvragen rondom arbeid. Meestal gaat het om mensen die uitstromen uit het onderwijs of die een Wajong-uitkering hebben. Door de ondersteuning van MEE kunnen meer mensen met een beperking aan de slag op de reguliere arbeidsmarkt. Daarmee wordt jaarlijks ongeveer € 110 miljoen bespaard op kosten voor speciale werk- of inkomensvoorzieningen.

Deze en andere maatschappelijke baten die ontstaan door de dienstverlening van MEE zijn door Ernst & Young nader uitgewerkt in een maatschappelijke businesscase (mBC) MEE als Publieke Waarde. Deze kunt u vinden op onze website: www.mee.nl.

Van stage naar werk:

Kees

De situatie van Kees (autistisch) wordt tijdens een schoolverlatersoverleg besproken. In dit overleg participeren o.a. MEE, de school, de onderwijsconsulent, het UWV en de jobcoach. De leerkracht vertelt dat Kees stage loopt bij een fietsenmaker, maar dat hij daar niet in loondienst kan komen. Na school wil Kees het liefst aan het werk. De jobcoach van een re-integratiebedrijf meldt dat bij de fietsenmaker op het station één van zijn kandidaten is ontslagen en dat er dus een vacature is. Omdat ook het UWV aanwezig is kan er direct een afspraak worden gemaakt voor een proefplaatsing, met de mogelijkheid om daarna een jobcoach in te zetten.

De MEE-consulent, die Kees eerder heeft geholpen bij de plaatsing op een praktijkschool, bekijkt samen met hem of deze functie aansluit bij zijn mogelijkheden. De consulent overlegt met de fietsenmaker over zijn verwachtingen van Kees in deze functie. De korte lijn tussen alle betrokkenen binnen dit netwerk leidt ertoe dat Kees twee weken later een overstap maakt en stage loopt bij de fietsenmaker op het station.

Na de zomervakantie wordt hij zonder jobcoach in loondienst genomen. Door tussenkomst van MEE blijkt begeleiding door de jobcoach niet meer nodig.

De consulent heeft Kees de eerste weken op de werkvloer gevolgd en heeft goede afspraken gemaakt met de werkgever over het omgaan met Kees en over welke begeleiding op welke momenten nodig is. Deze afspraken worden door MEE geëvalueerd.

Op weg naar meer zelfstandigheid:

Ferry

Ferry studeert hard voor zijn Horeca niveau 2 opleiding. Hij is achttien jaar, geboren als kind van twee verlaafde ouders en opgegroeid in een pleeggezin. Ook verbleef hij veertien maanden met een ondertoezichtstelling in een jeugdgevangenis. Ferry (licht verstandelijk beperkt) woont alweer geruime tijd in een groep bij een zorginstelling.

Hij neemt deel aan het 'Leren Werkt' programma van een MEE-organisatie.

Hij is momenteel één van de zestig deelnemers in het programma en is ingestroomd in een horecaopleiding met baangarantie. De laatste is een uniek concept binnen het programma dat 'Restaurant 51' wordt genoemd. Jongeren die moeilijk passen binnen de huidige onderwijsvormen krijgen daar de gelegenheid om alsnog een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt te behalen.

Zijn situatie is niet altijd zo geweest. Ferry werkte eerst op een geïndiceerde dagbestedingplek bij een bakker. Dit verliep van beide kanten niet naar wens, waardoor hij thuis kwam te zitten. De zorginstelling waar hij woont, nam contact op met MEE. De consultant zorgde voor een training bij MEE. Binnen deze training is aandacht voor competenties en vaardigheden, algemene presentatie, solliciteren en het voeren van gesprekken met werkgevers. Ferry herontdekte hier zijn passie voor lekker eten en koken.

MEE nam vervolgens contact op met Restaurant 51 en het UWV. De consultant legde het plan voor scholing en werk voor aan de arbeidsdeskundige. In samenspraak mocht Ferry starten en het UWV zou de kosten voor het traject voor zijn rekening nemen. Na een intake bij Restaurant 51 heeft Ferry onder begeleiding van MEE nog een competentietest gedaan bij het UWV Werkbedrijf. Ferry bleek goed begeleidbaar. Ferry is nu een half jaar bezig en heeft het er erg druk mee. Vanaf dag één draait hij mee in het restaurant. Hij heeft meerdere malen in de week een paar uur per dag les. De theorie wordt daarna direct in de praktijk gebracht. Voor veel jongeren met een beperking blijkt deze combinatie van theorie en praktijk goed te werken. Voorts ligt er veel nadruk op gedrag. De jongeren leren, onder begeleiding van de Stichting New Balance, wat toelaatbaar is in een werksetting en wat niet.

Ferry wordt nu op afstand ondersteund. MEE onderhoudt contacten met hem, de zorginstelling en Stichting New Balance. Ferry voelt zich daar prettig en zelfverzekerd bij. Inmiddels heeft hij geïnformeerd naar de mogelijkheden om zelfstandig te wonen. De consultant heeft samen met Ferry een gesprek gevoerd met de zorginstelling. Ferry gaat daar nu eerst een training begeleid kamer wonen volgen.

Over een half jaar hoopt Ferry zijn koksdiploma niveau 2 te behalen. Door de baangarantie krijgt hij aansluitend betaald werk. Zijn Wajong uitkering heeft hij dan niet meer nodig. Zo groeit Ferry steeds meer toe naar zelfredzaamheid op meerdere levensgebieden.

Concrete diensten/aanpak van MEE

Individuele ondersteuning

Na een kennismaking stelt MEE samen met de cliënt en zijn sociaal netwerk een ondersteuningsplan op. In dit plan wordt aangegeven welk resultaat of welke resultaten worden nagestreefd, welke stappen daartoe gezet moeten worden, welke diensten nodig zijn en welke instanties waarvoor verantwoordelijk zijn.

De ene cliënt heeft meer praktische ondersteuning nodig dan de andere, bijvoorbeeld bij het aanleren van vaardigheden. Daartoe geeft MEE trainingen, bijvoorbeeld sollicitatie- en sociale vaardigheidstrainingen. Indien nodig treedt een consulent op als trajectondersteuner: een vast aanspreekpunt op wie een cliënt terug kan vallen met vragen en waarmee hij zelf contact kan opnemen.

Samen met de cliënt volgt MEE de uitvoering van het integrale ondersteuningsplan.

Voor kinderen met een beperking die moeilijk een plek vinden in het onderwijs, wordt bijvoorbeeld samen met onderwijsconsulenten één plan opgesteld. Voor kinderen en jongeren met meervoudige problematiek organiseert MEE samen met het gezin multidisciplinaire

samenwerking tussen onderwijs, gezondheidszorg, jeugdzorg en welzijn. Aanvullend op hetgeen op school gebeurt aan advisering, begeleiding en ondersteuning, ondersteunt MEE bij persoonlijke problemen en problemen in de thuissituatie.

Bij het vinden van werk helpt MEE de cliënt een geschikt traject te organiseren met het UWV en het re-integratiebedrijf. Het traject zet in op werken bij een reguliere werkgever, beschutte en begeleide werkplekken of op de mogelijkheden van dagbesteding.

In al deze trajecten helpt MEE de cliënt zicht te krijgen op zijn mogelijkheden. Hierdoor kan het UWV voortvarend aan de slag en kan de cliënt zelf keuzes maken voor passend werk. Het ondersteuningsplan geeft de randvoorwaarden aan die de cliënt in staat stellen arbeid te verrichten. Zo wordt erop toegezien dat bijvoorbeeld noodzakelijke vervoersvoorzieningen goed en op tijd geregeld zijn, waardoor er geen onnodige obstakels ontstaan. MEE gaat desgewenst ook samen met de cliënt in gesprek met potentiële werkgevers om te kijken of een vacature aansluit bij de mogelijkheden van de cliënt en de verwachtingen van de werkgever.

Regulier onderwijs met begeleiding:

Joris

Joris zit in groep twee van de basisschool, als wordt vastgesteld dat hij PDD-NOS heeft. De school zegt dat hij 'niet leerbaar' is en vindt dat hij naar het speciaal onderwijs moet, een school voor kinderen met psychiatrische problemen. Deze ligt niet naast de deur. De ouders geven echter aan te kiezen voor regulier onderwijs en een rugzakje voor Joris. MEE ondersteunt de ouders bij hun keuze en schakelt daarbij ook het Regionaal Expertisecentrum cluster 4 in, die ook op school komt kijken. School en ouders krijgen goede adviezen, waardoor de school een radicale omslag maakt. De ouders volgen bij MEE de cursus 'Kiezen voor school'. Zo blijven ze goed op de hoogte en oriënteren ze zich op wat er voor Joris méér mogelijk is. De keuze voor regulier onderwijs blijkt in dit geval een gouden greep. Joris kan zich in zijn eigen buurt ontwikkelen. Het geloof en vertrouwen in de toekomst bij de ouders en bij Joris zullen het doorlopen van de school positief beïnvloeden. Ook helpt MEE bij het vinden van een passende vrijetijdsbesteding, waardoor de participatiekansen voor Joris worden vergroot. Als het nu goed gaat zal het voor hem makkelijker worden om later een baan te vinden.

Begeleid werken:

Pieter

Pieter is 17 jaar, woont bij zijn ouders en heeft een licht verstandelijke beperking. Hij is door school bij MEE aangemeld omdat hij niet meer mocht deelnemen aan een werk-leer traject. Pieter was niet geïnteresseerd in de stage, was lui, verbaal agressief en nergens op aan te spreken. Hij blowde en had al twee taakstraffen achter de rug. Pieter ging niet meer naar school. Hij hing rond in de stad met vrienden. Jongens, waar zijn ouders het niet zo mee op hadden. De ouders hadden afspraken met Pieter gemaakt, maar hij kwam deze alleen na wanneer het hem uitkwam. Dit leidde tot spanningen in het gezin. De school gaf aan dat hij een tijdbom was, die ieder moment kon ontploffen. Ze adviseerden een woonsetting voor zeer intensieve behandeling van licht verstandelijk beperkte jongeren.

Pieter zelf wilde eerst geen contact met de MEE consulent. Uiteindelijk stemde hij toe in een gesprek. Binnen een half uur zag de consulent een jongen met een grote mond en een klein hartje, die heel stoer vertelde over de belevenissen met zijn vrienden, maar die daarnaast met veel liefde en tederheid omging met zijn eenjarige zusje.

Hij vertelde dat hij dolgraag wilde werken en veel geld wilde verdienen. Maar het moest wel echt werk zijn. Hij wilde veranderen en vond dat hij in korte tijd al veranderd was. Hij wilde op eigen benen staan. De ouders gaven aan dat ze Pieter niet uit huis wilden plaatsen, hoe moeilijk het ook was in de thuissituatie. Met Pieter is een aantal mogelijkheden doorgenomen op het gebied van werken. Hij koos zelf voor begeleid werken. Via een organisatie werd een stageplek gevonden bij een loonbedrijf, waar hij kon slopen en waar hij kon meerijden op grote, stoere machines. Het deed Pieter goed en het had een stimulerend effect. Uiteindelijk heeft hij een vaste betrekking gekregen, waardoor hij geld kon verdienen en sparen voor de inrichting van zijn eigen woning. Er kwam rust in het gezin.

Door de ondersteuning van MEE werd niet alleen plaatsing in een woonsetting met intensieve behandeling voorkomen, maar ook een proces van verder afglijden is gestopt waarin de kans bestond op het ontwikkelen van crimineel gedrag. Daarnaast is emotionele schade voorkomen door een ongewenste scheiding van Pieter van zijn zusje en zijn ouders. Die schade zou niet alleen Pieter maar ook de andere drie leden van het gezin raken.

Het is waarschijnlijk dat Pieter, gezien zijn verstandelijke beperking, in de toekomst nog wel eens een beroep op MEE of zorg zal moeten doen. Deze kan echter van lichte aard zijn, als zijn ontplooiing zich langs de ingeslagen weg voortzet. 'Een tijdbom die ieder moment kan ontploffen' is omgebogen naar een actieve jongeman die bezig is met het bouwen aan zijn toekomst.

Maatschappelijke taken

MEE biedt deskundigheidsbevordering aan scholen, werkgevers, UWV, CJG's, enz. gericht op het herkennen, erkennen en bejegenen van mensen met een beperking. Ook leert MEE medewerkers met hen om te gaan en maakt duidelijk wanneer moet worden doorverwezen naar specifieke voorzieningen. MEE signaleert knelpunten, adviseert over de oplossing daarvan en organiseert samenwerking tussen instellingen rondom de cliënt. Doel is het vergroten van de toegankelijkheid van algemene voorzieningen voor mensen met een beperking en het voorkomen van een te snelle doorverwijzing naar speciale voorzieningen.

Wat doet MEE?

MEE helpt mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk mee te doen in de samenleving. Met haar onafhankelijke clientondersteuning draagt MEE bij aan de kwaliteit van hun leven. MEE richt zich op het versterken van de eigen kracht van de cliënt en de mogelijkheden van het sociaal netwerk. De dienstverlening is vraaggericht, laagdrempelig, stelseloverstijgend en bestrijkt alle levensfasen.

MEE onderscheidt vier aandachtsgebieden:

- opvoeding en ontwikkeling
- leren en werken
- samenleven en wonen
- regelgeving en geldzaken

Meer informatie

Wilt u meer informatie over MEE of de inhoud van deze rapportage? Neemt u dan contact op met Henk Kramer van MEE Nederland via telefoonnummer (030) 236 37 02 of e-mail: h.kramer@meenederland.nl.

Adressen

MEE Nederland

Vereniging voor ondersteuning bij leven met een beperking

Maliebaan 71f | 3581 CG Utrecht

Postbus 85271 | 3508 AG Utrecht

T 030 236 37 07 | F 030 234 04 72

info@meenederland.nl

www.meenederland.nl

Colofon

Tekst: Henk Kramer, MEE Nederland

Fotografie: Hans Oostrum Fotografie (cover) en Inge Hondebrink (binnenwerk)

Vormgeving en druk: Boom en Van Ketel Grafimedia BV

Productie en eindredactie: Annette Abels en Kyra van der Meulen, afd. Communicatie, MEE Nederland

© juni 2010

Dit is een uitgave van MEE Nederland

Een digitaal exemplaar kunt u downloaden van www.meenederland.nl